

BIBLIOTEKARZ PODLASKI
1/2019 (XLII)
<https://doi.org/10.36770/bp.55>
ISSN 2544-8900 (online)
<http://bibliotekarzpodlaski.ksiaznicapodlaska.pl/>

Anna Janicka*

Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku

<https://orcid.org/0000000302893706>

Obchody stulecia niepodległości Polski: Koncert „Sto lat”, Royal Albert Hall, Londyn 11 listopada 2018 roku. Sprawozdanie

Setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku owocowała tak wieloma spektakularnymi i czasem mniejszymi imprezami o charakterze naukowym, kulturalnym i społecznym, że z pewnością za kilkadziesiąt lat imprezy te – odbywające się w kraju i zagranicą – staną się przedmiotem osobnych analiz naukowych. Przykładem: śpiewanie *Mazureka Dąbrowskiego* w samo południe 11 listopada przez Polaków zebranych w miejscach publicznych, widowiskowy Koncert dla Niepodległej na Stadionie Narodowym, transmitowany przez wszystkie telewizje (bez względu na ich sympatie polityczne), uwzględniający specyfikę kulturową wielonarodowej Rzeczypospolitej, czy w końcu cykl 100 koncertów („100 na 100. Muzyczne Dekady Wolności” – koncerty w Polsce i na świecie) odbywających się na całym świecie, podczas których grano w najlepszym wykonaniu muzykę polską od Tokio po Nowy Jork, od Wiednia po Lwów.

Do imprez nieco innego rodzaju należał koncert zorganizowany przez Polonię w Londynie w słynnej Royal Albert Hall, sali liczącej ponad pięć tysięcy

* Anna Janicka – dr hab., prof. Uniwersytetu w Białymstoku; pracuje w Zakładzie Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych Uniwersytetu w Białymstoku. Redaktorka i współredaktorka wielu tomów, w tym: *Kraszewski i nowożytność: studia* (Białystok 2015). Autorka monografii: *Sprawa Zapolskiej. Skandale i polemiki* (Białystok 2013, wyd. 2: Białystok 2015). Ostatnio wydała monografię: *Tradycja i zmiana. Literackie modele dziewiętnastowieczności: pozytywizm i „obrzeża”* (Białystok 2015).

Anna Janicka, *Obchody stulecia niepodległości Polski: Koncert „Sto lat”, Royal Albert Hall...*

cy miejsc, monumentalnej, reprezentacyjnej, gdzie grywali najwięksi muzycy świata. Salę tę przewidującą zarezerwowano kilka lat wcześniej właśnie na ten szczególny dzień: 11 listopada 2018 roku, kiedy przypadał Poland's Independens Day. Koordynował przygotowania do koncertu Janusz Sikora-Sikorski (Chairman, Relief Society For Polish Trust). W jednym z wywiadów udzielonych z okazji koncertu tak określił on jego ideę:

„Z władzami Royal Albert Hall rozpocząłem rozmowy cztery lata temu, przedstawiając wstępne założenia i program, a przede wszystkim prosząc o zatrzymanie dla nas tej daty. W tej sprawie pracuję, reprezentując Towarzystwo Pomocy Polakom jako jego prezes i to właśnie ta organizacja firmuje listopadową imprezę. Przy TPP udało się zgromadzić komitet roboczy: mamy zgrany team młodych, rzutkich, aktywnych ludzi, którzy przyjęli na siebie ciężar organizacji poszczególnych zadań.

Założeniem jest, aby była to impreza dla wszystkich pokoleń. Chcemy wyjść z przesłaniem do każdej generacji – używając jej języka i sposobu komunikacji”.

Z okazji tego wydarzenia każdy z uczestników koncertu otrzymał znakomicie, profesjonalnie wydany *Program*, zawierający sylwetki artystów występujących i jego organizatorów. Co należy podkreślić i co wyakcentował Janusz Sikora-Sikorski we wstępie do *Programu*, koncert miał cel charytatywny, a artyści wystąpili za darmo:

„This jubilee concert is being organised by the Relief Society for Poles Trust – the successor to the Polish Red Cross in this country. Its founding organisation The Relief Society for Poles was established at the end of the Second World War to safeguard the assets of the Polish Red Cross from the communist regime imposed on Poland. Its first chairperson was Helena Sikorska, the wife of Poland's Prime Minister General Władysław Sikorski and amongst its founding members were Generals Józef Haller and Tadeusz Malinowski.

The Trust's work today is not only about the provision of material help and support to Poles in need, but is also about the advancement of education through the promotion of Polish culture and history. Tonight's concert is the Trust's most ambitious endeavour by far and we are immeasurably grateful to everyone who has given of themselves in making this event truly special”.

Jak napisano, *Program* zawiera również krótki, bogato ilustrowany esej prof. Normana Daviesa *1918–2018: Poland's Dreams, Disaster and Dreams*, subiektywnie przedstawiający historię stulecia od 1918 roku aż po okres

Royal Albert Hall, Londyn 11 listopada 2018 r.
Fot. Jarosław Ławski

rządów Prawa i Sprawiedliwości („Of course, the Polish variant of Populism has its own characteristics” – pisze prof. Davies). Warto również podkreślić, iż na potrzeby organizacji koncertu powołano specjalny Komitet Honorowy, w skład którego weszli:

Karolina Kaczorowska – Widow of the last President of the Polish Government in Exile;

Bishop Wiesław Lechowicz – Representative of the Polish Episcopate to Poles Abroad;

Msgr. Stefan Wylężek – Rector of the Polish Catholic Mission in England and Wales;

Anna Maria Anders – Polish Senator, Secretary of State and Plenipotentiary of the Prime Minister for International Dialogue;

Prof. Arkady Rzegocki – Ambassador of the Republic of Poland to the Court of St. James;

Anna Janicka, *Obchody stulecia niepodległości Polski: Koncert „Sto lat”, Royal Albert Hall...*

- Lady Rose Cholmondeley – Chair of the Chopin Society;
 Mary Craig – Author, written books on St. John Paul II, Lech Wałęsa and the Dalai Lama;
 Irena Delmar-Czarnecka – Chair, Polish Actors Association Abroad, ZASP;
 Basia Kaczmarowska Hamilton – Portrait Painter;
 Major Otton Z. Hulacki – Chair, The Friends of Polish Veterans Association;
 Bożena Laskiewicz – Chair, Medical Aid for Poland Fund;
 Czesław Maryszczak – Chair, Foundation of the Polish Ex-Combatants in Great Britain;
 Joanna Młodzińska – Chair, Polish Social and Cultural Association, POSK;
 Krystyna Olliffe – Chair, Polish Educational Society;
 Aleksandra Podhorodecka Mbe – Chair, Polish Cultural Foundation;
 Lady Blanka Rosenstiel – Honorary Consul of the Republic of Poland (Miami);
 Robert Rospędziowski – Chair, Polish Scouting Association;
 Marzenna Schejbal – Former Chair of the Polish Home Army in London, AK;
 Leszek Sobocki – Artist, painter, essayist, poet, founder of the WPROST group;
 Mieczysław Stachiewicz – Honorary President, Piłsudski Institute of London;
 Marek Stella-Sawicki Mbe – Chair, Polish Heritage Society in the UK;
 Tadeusz Stenzel – Chair, Federation of Poles in Great Britain;
 Andrzej Suchcitz – Chair, The Polonia Aid Foundation Trust;
 Krzysztof Zanussi – Polish film and theatre director, producer and screenwriter.

Pięć tysięcy osób, Polaków, Brytyjczyków, przedstawicieli milionowej Polonii z Wysp Brytyjskich, przeżyło wydarzenie niezwykle. Koncert wraz z przerwami trwał pięć godzin. Na scenie, nad którą zawisł orzeł w barwach narodowych, królowała w pierwszej jego części The London Gala Orchestra pod batutą Stephena Ellery, który uwiódł publiczność swym showmańskim stylem. Na początku wydarzenia odegrano hymny polski i angielski – był to podniosły, niezwykle moment. W części pierwszej dominowała muzyka poważna – grano, często we współczesnych wersjach, utwory: Chopina, Paderewskiego, Góreckiego. Na scenie pojawili się: John Paul Ekins, Marek Ruszczyński, Rafał Bartmiński, Leszek

Możdżer, Aleksandra Kurzak, Kuba Badach i Edyta Górnika. W części drugiej interpretacje utworów z ostatnich dziesięcioleci zaprezentowali m.in. Anna Maria Jopek, Stanisław Sojka, Wojciech Piekarski, Tadeusz Woźniak, Anna Wyszconi, Lombard, Marek Raduli i Sebastian Karpiel-Bułecka.

Koncert brawurowo po polsku i angielsku poprowadziły Grażyna Torbicka i Kasia Modera, kilkakrotnie zmieniające w ciągu wieczoru sceniczne emploi; konferansjerki dowcipne, a przy tym świetnie przygotowane merytorycznie do prezentacji sylwetek artystów i kompozytorów. Publiczność reagowała z nadzwyczajną energią, a entuzjazm, jakie wzbudziły popisy Leszka Możdżera, Ani Jeruc, Johna Paula Ekinsa, Edyty Górnika i Stanisława Sojki, trudno z czymkolwiek porównać. Koncert miał swoje miejsca lżejsze i bardziej wzniosłe, uroczyste. Te drugie zawdzięczamy chórom: Chórowi Politechniki Śląskiej, Chórowi Schola Cantorum, Chórowi Ave Verum, Chórowi Polskich Harcerzy, Chórowi Jana Pawła II, Zespołowi „Mazury”. Szczególnym momentem było odtworzenie fragmentu przemówienia św. Jana Pawła II z 1979 roku, gdy do tłumów zgromadzonych 2 czerwca na warszawskim placu Zwycięstwa wypowiedział wiekopomne słowa: „Wołam, ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja, Jan Paweł II, papież. Wołam z całej głębi tego tysiąclecia, wołam w przeddzień Święta Zesłania, wołam wraz z wami wszystkimi: Niech Zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”.

Jak wolno sądzić, ten niezwykły koncert i dla Polaków, i dla Brytyjczyków był nie tylko okazją do spotkania, lecz także konfrontacji ich jakże odmiennych doświadczeń historycznych. 11 listopada Brytyjczycy upamiętniali rocznicę zakończenia I światowej wojny, która pochłonęła miliony istnień, zaś dla Polaków (i wielu innych narodów Europy Środkowo-Wschodniej) był to czas albo wybijania się na niepodległość po raz pierwszy (kraje bałtyckie, Ukraina), albo jej odzyskiwania po 123 latach krwawej niewoli (Polska). Raz jeszcze mogliśmy sobie uświadomić, jak wiele łączy Europejczyków, ale też jak różne wizje historii mają Anglicy i Francuzi czy Polacy i Litwini.

Świadcami tego wydarzenia na zaproszenie Ewy, Marka i Adama Kolczyńskich, przedstawicieli powojennej emigracji polskiej o białostockich i warszawskich korzeniach, byli między innymi niżej podpisana oraz Jarosław i Elżbieta Ławscy. Było to spotkanie ludzi, którzy zebrali się, by radośnie celebrować rocznicę niepodległości. Koncert wolny był – za co brawa jego Organizatorom – od wszelkich doraźnych akcentów politycznych (krajowych i emigracyjnych).

Anna Janicka, *Obchody stulecia niepodległości Polski: Koncert „Sto lat”, Royal Albert Hall...*

Dużo za to słuchaliśmy, a nawet śpiewaliśmy, o patriotyzmie, który, wprawdzie rozmaicie pojmowany, był spoiwem łączącym 11 listopada 2018 roku w Royal Albert Hall Polaków i Anglików. *Spiritus movens* rocznicowego wydarzenia, Janusz Sikora-Sikorski, pytany „Jak to jest z tą polsnością?”, wypowiedział słowa, które niech posłużą za puentę tego sprawozdania:

„Na pokoleniu moich rodziców piętno wywarła II wojna światowa. Oboje przeszli przez Syberię. Mój tata potem był krótko w piechocie, wreszcie trafił na stałe do marynarki wojennej. Mama po Syberii losem tułaczym, zanim ostatecznie trafiła na Wyspy Brytyjskie, spędziła cztery lata w Afryce (Tanganika). Po takich przejściach pojęcie patriotyzm dla ich pokolenia było diametralnie różne niż moje. To nie znaczy, że jest „gorszy” – po prostu inny. Podobnie przecież dla ludzi o generację młodszą ode mnie. Dla nich słowo Polska też ma duże znaczenie, choćby przez szacunek dla rodziców czy dziadków”¹.

¹ W sprawozdaniu wykorzystano fragmenty publikacji internetowej: J. Koźmiński, „*Warto się chlubić Polską*”, rozmowa z Januszem Sikorą-Sikorskim, „Londynek.net. UK Polish Community Oline, 29 stycznia 2018; www.stolat.london, a także program: Concert „Sto lat” 11 November 2018, Royal Albert Hall, London 2018.